

Osobní data lidí v karanténě dostává policie. Nepřijatelné a protiprávní, varují odborníci na ochranu osobních údajů

Krajské hygienické stanice a Česká správa sociálního zabezpečení mají podle zjištění Deníku N nařízeno posílat informace o lidech v karanténě policejnímu prezidiu. Data policie dostává bez jejich vědomí.

Policisté kromě samotné informace o karanténě vztažené ke konkrétnímu jménu získávají také datum narození, adresu trvalého bydliště a místo současného pobytu. Policejní prezidium přitom nevysvětlilo, kdo a za jakých okolností s údaji pracuje.

Předávat tyto údaje policii nařídilo hygienikům ministerstvo zdravotnictví pokynem zasláným loni na jaře. Poskytuje je také Česká správa sociálního zabezpečení evidující lidi v karanténě, kteří požádali o náhradu mzdy. Podle oslovených odborníků je předávání citlivých osobních údajů o lidech v karanténě nepřijatelné. „Poskytnutí údajů Policii ČR považuji za protiprávní,“ myslí si expert na ochranu osobních dat Oldřich Kužílek z organizace Otevřená společnost.

„Hygienické stanice nemají pro předání údajů žádný právní titul ani základ v právním řádu České republiky. Předání bylo a je tím pádem závažný bezpečnostní incident. Ten jsou povinny okamžitě ohlásit Úřadu pro ochranu osobních údajů a také všem lidem, o kterých tyto informace neoprávněně předaly.“

Úřad na dotaz Deníku N uvedl, že jim žádná z dotčených institucí takovouto informaci nepředala. „Pokud budeme mluvit obecně, platí, že „citlivé“ údaje (což uvalení karantény nepochybně je) mohou být zpracovávány jen s výslovným svolením dotčených lidí nebo na základě konkrétního, přesného zákonného zmocnění. (více v článku 9 a 10 GDPR). To platí i pro státní úřady. Hygienické stanice jsou zkrátka povinny jasně vysvětlit veřejnosti, proč tak činí,“ uvedl mluvčí ÚOOÚ Vojtěch Marcín.

Ministerstvo zdravotnictví, které pokyn hygienikům vydalo, na položené dotazy po zdůvodnění, proč nařídilo data předávat policii, nereagovalo.

Prezidentovi do schránky

V polovině března dorazil všem krajským hygienickým stanicím dopis z ministerstva zdravotnictví s názvem „Žádost o předávání strukturovaných dat o osobách, kterým byla nařízena karanténa, Policejnímu prezidiu ČR.“ Deník N ho má k dispozici. Dokument popisuje, jaké údaje mají hygienici posílat a že je mají adresovat přímo do datové schránky kanceláře policejního prezidenta. Jen z pražské hygienické stanice přišly na policii od 20. března do tohoto pondělí osobní údaje zhruba 60 tisíc lidí v karanténě.

„Tato data obsahující identifikační údaje, příjmení, jméno, datum narození, bydliště, okres osob, kterým byla karanténa nařízena, a současně informaci o přesné adrese místa pobytu v době karantény zašlete ve strukturovaném otevřeném formátu v okresním členění. Současně vás žádám o pravidelnou týdenní aktualizaci tohoto seznamu vždy k pondělí daného pracovního týdne,“ píše se v dokumentu podepsaném hlavní hygieničkou Jarmilou Rážovou.

Jako důvod, proč mají hygienici osobní data lidí v karanténě sdílet s policií, uvádí Rážová „zajištění ochrany obyvatelstva a prevence nebezpečí vzniku a rozšíření onemocnění covid-19“ opírající se o zákon o ochraně veřejného zdraví, na jehož dodržování se má podílet právě policie. „*Za tímto účelem se příslušníci Policie České republiky musí v nezbytném rozsahu seznamovat s osobními údaji osob, vůči nimž by měla být kontrola vykonána,*“ vysvětluje se dále v oficiálním dopise hygienikům.

Podle specialisty na zdravotní právo Ondřeje Dostála, jenž nyní působí jako expert v Pirátské straně, je tento argument zcela nesprávný. „*Vzhledem k tomu, že jde o data o zdravotním stavu, jsou to data citlivá. A podle zásad GDPR nesmí být takovéto údaje předávány, pokud k tomu není konkrétní důvod, nebo neexistuje veřejný zájem popsany v zákoně,*“ konstatuje. „*Porušovat ochranu soukromí a sdělovat hromadně citlivé údaje o zdravotním stavu není možné na principu kolektivní viny. Politicky je to přišerné a z právního hlediska nepřijatelné,*“ dodává Dostál.

S tím souhlasí i Kužílek, jenž je současně členem Spolku pro ochranu osobních údajů. „*Paragraf zákona o ochraně zdraví, kterým ministerstvo zdravotnictví odůvodňuje předání údajů policii, se týká řešení jednotlivých případů. Nepředstavuje však právní základ k předání rozsáhlých databází zdravotních údajů konkrétních osob,*“ podotýká.

Současně upozorňuje na problém s nakládáním s takto získanými daty. „*Obávám se, že ani neřeší likvidaci údajů, které bez ohledu na celou protiprávnost přirozeně ztrácejí po deseti dnech jakýkoliv význam,*“ upozorňuje Kužílek. „*Tuto likvidaci je policie povinna nejen provést, ale také umět doložit, že ji provedla.*“

Na otázky ohledně bezpečnosti dat a jejich likvidace policie ústy svého mluvčího Ondřeje Moravčíka pouze uvedla: „*Jsme správci dat a toto je jen jedna z mnoha databází, kterou máme k dispozici a k níž mají přístup proškolení policisté. Není tam stanoven žádný speciální režim.*“ Neodpověděl na to, kdo a za jakých podmínek má mezi policisty k datům přístup.

Bez evidence

Osobní data lidí v karanténě putují na policii také z České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ), která má přitom obecnou povinnost zachovávat mlčenlivost. Kromě údajů, které zasílají hygienici, připojují ke každému jménu ještě rodné číslo.

„*S ohledem na skutečnost, že Policie ČR je ... subjektem působícím v přímé součinnosti s orgány ochrany veřejného zdraví, je zcela legitimní, že požádala ČSSZ o sdělování údajů o osobách, jimž byla nařízena karanténa,*“ napsalo redakci bez podpisu oddělení komunikace ČSSZ. „*Tyto údaje jsou proto Policii ČR poskytovány, a to způsobem a v rozsahu, jak je to potřebné pro účel, za kterým jsou ze strany Policejního prezidia ČR požadovány, tj. zajištění dodržování mimořádných opatření při epidemii.*“

Podle Kužílka je ale předávání údajů ze strany správy sociálního zabezpečení stejně protiprávní jako v případě krajských hygienických stanic. „*Chybně si (ČSSZ) vykládá paragraf o součinnosti Policie ČR jako svůj právní základ pro předávání údajů ze své evidence. To už je zcela absurdní – uvedený paragraf se ČSSZ totiž netýká vůbec,*“ podotýká.

O kolika lidech získala policie tímto způsobem údaje, prezidium nesdělilo. „Počty osob v karanténě zaslané ze strany krajských hygienických stanic nejsou evidovány,“ napsal pouze jeho mluvčí Ondřej Moravčík.

Stejně tak reagoval i na otázku, kolikrát policisté podle poskytnutých údajů prověřovali dodržování karantény. „Počet kontrol na základě dat z Krajských hygienických správ není evidován,“ konstatoval opět mluvčí Moravčík. Policie odmítá, že by data o lidech v karanténě sloužila k cílené kontrole osob.

„Data z krajských hygienických správ primárně slouží k předání informace o nutnosti přijetí adekvátních hygienických opatření před zákrokem a při zákroku,“ vysvětluje mluvčí Moravčík. „Jsou určena k ochraně policistů v rámci přijatých opatření v souvislosti s onemocněním covid-19,“ dodal. Člověk v karanténě přítom nakažený být nemusí – jde pouze o lidi, kteří byli v kontaktu s nakaženým a nebyla u nich dosud nákaza potvrzena, či vyvrácena.

Každý kraj podle svého

Redakce oslovila většinu krajských hygienických stanic s dotazem, zda data o lidech v karanténě policii posílají. Zatímco na jaře hlásily osobní údaje plošně s výjimkou olomoucké všechny oslovené krajské hygieny, nyní je pravidelně předává pouze pražská hygienická stanice.

Data posílá i přesto, že v současné době už většinu karantén vypisují praktičtí lékaři. „Jmenné seznamy s datem narození a místem bydliště posíláme na policejní prezidium pravidelně jednou týdně v pátek,“ řekla Deníku N její ředitelka Zdeňka Jágrová. „Nevím, jak to dělají jinde, ale my stále posloucháme a řídíme se pokynem ministerstva zdravotnictví, který jsme dostali. I když tu karanténu nenařizujeme my, ta data vytáhneme ze systému a posíláme je policii.“

Všechny ostatní oslovené hygienické stanice s hlášením policii přestaly ve chvíli, kdy nařizování karantén převzali primárně praktici a zároveň přišla silná podzimní vlna epidemie. „Než jsme začali mít na podzim ta tisícová čísla nových karantén denně, dělali jsme to průběžně a minimálně jednou týdně jsme údaje o lidech v karanténě policii posílali,“ popisuje ředitelka ústecké hygienické stanice Lenka Šimůnková. „Ale pak jsme sdělili policii, že to už nestihneme a že jim to posílat nebudeme.“

Stejný postup zvolili také v Karlovarském, Plzeňském, Zlínském, Jihočeském nebo Libereckém kraji. Tam hlásí policii pouze lidi, kteří se dostali do karantény po cestě ze zahraničí, nebo kteří nemají praktického lékaře. „Všechny karantény, o kterých rozhodneme, policii předáme. Většinu karantén ale nyní řeší praktičtí lékaři a ty už jim nepředáváme,“ říká tamní mluvčí Kristýna Balášová.

To však neznamená, že by se osobní údaje lidí v karanténě mimo hlavní město k policii nedostaly. Většinu karantén totiž začali vypisovat lékaři. Pokud si pacient vyžádá neschopenku či doklad o karanténě, dostane se do evidence České správy sociálního zabezpečení. A ta stejně jako dříve pošle data o lidech v karanténě policii.

V Olomouckém kraji policii neposílali plošná hlášení ani na jaře. „Že bychom posílali data a o všech osobách v karanténě, to rozhodně ne,“ odmítá ředitelka tamní hygienické stanice Lenka Pešáková. „Máme to nastaveno tak, že když policie potřebuje, tak jim ta data potvrdím. Ale pouze v konkrétním případě, nikoliv plošně. Jde o tisíce lidí a myslím, že i pro ně je jednodušší si to vyhledat cíleně.“